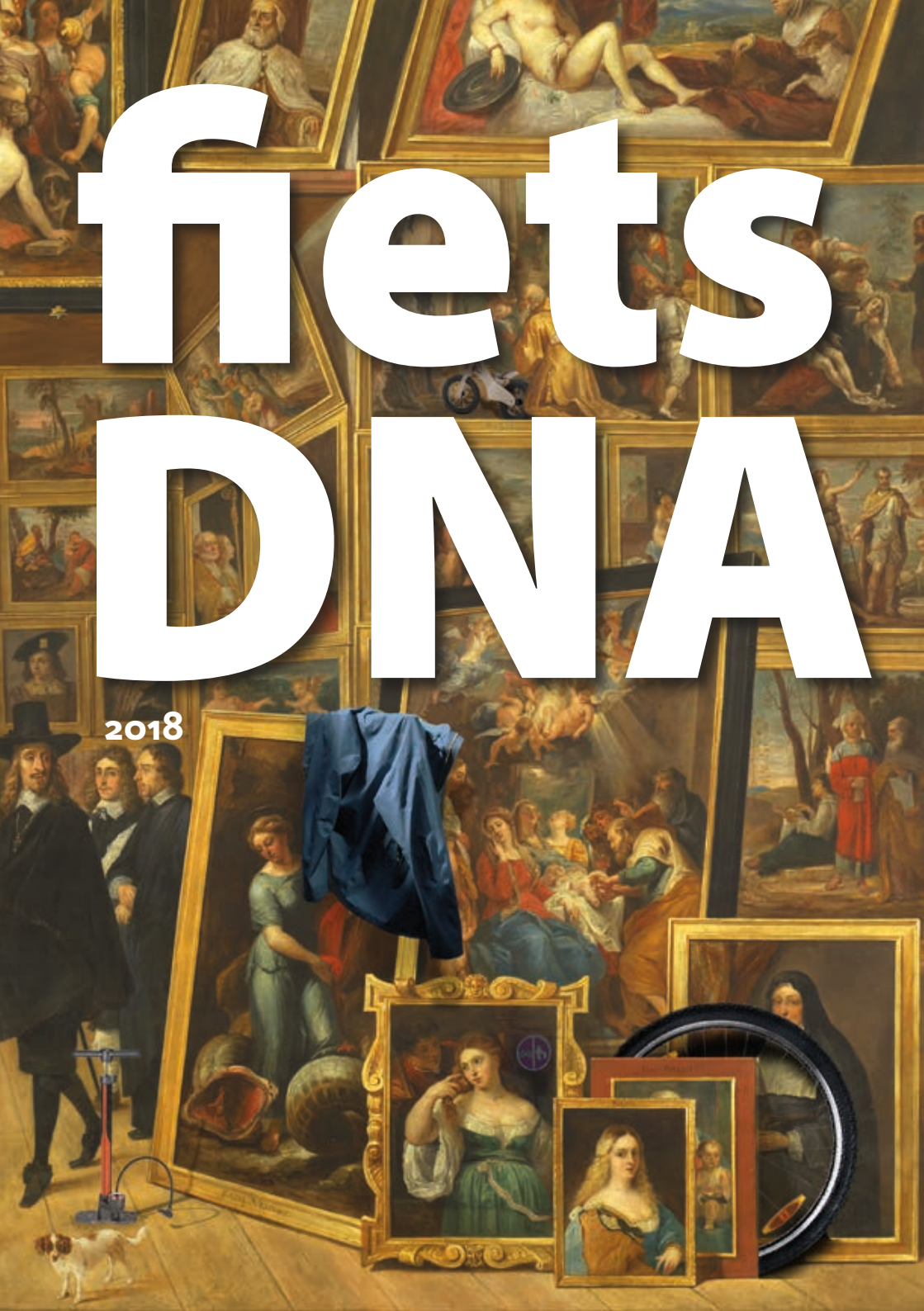

fiets DNA

2018

*“Fietsen zit in ons dna.
Je bent in Vlaanderen
bijna abnormaal als
je geen fiets hebt.”*

Een deelnemer aan de focusgroep

Net zoals onze kunstschilders vormt het fietsen een deel van het Vlaamse DNA. Onze wielerklassiekers zijn nationale hoogdagen. In het weekend trekken massa's wielertoeristen de baan op. En steeds meer weekendfietsers worden weekfietsers. De Vlaming was al lang een fervent recreatief fietser, maar herontdekt de fiets nu ook voor dagelijkse verplaatsingen. Naar school, naar het werk: het kan allemaal met de fiets en vaak ben je sneller dan met de wagen.

Met fietsDNA wil Fietsberaad Vlaanderen een balans opmaken: wat vinden Vlamingen van het fietsen in Vlaanderen? Wat zijn de grote aandachtspunten? Waarop moeten beleidsmakers de

komende jaren inzetten? Hoe scoort Vlaanderen in vergelijking met andere steden en regio's, zoals de wereldfietsstad Kopenhagen of fietsgek Nederland?

De cijfers uit dit rapport zijn gebaseerd op een voor Vlaanderen representatief onderzoekspanel van meer dan 1000 Vlamingen. Cijfers uit diverse bestaande bronnen vervolledigen het beeld.

Dit rapport geeft niet alleen argumenten aan beleidsadviseurs en beleidsmakers. Ook elke burger zal zien dat de fiets een vanzelfsprekend deel is van onze samenleving.

Merckx en Boonen, Janssens en Peeters, we hebben allemaal een beetje het DNA van een Flandrien.

Ben Weyts
Vlaams Minister van Mobiliteit

Vlaanderen
verbeelding werkt

De **VIJF** belangrijkste conclusies uit het marktonderzoek

1 Fietsen zit in ons DNA

Het bezit van een fiets is even normaal als het bezit van een stofzuiger. Maar liefst 9 op 10 Vlamingen heeft een fiets en gebruikt die wekelijks.

3 Het kan fietsvriendelijker

Vlamingen vinden hun regio nog onvoldoende fietsvriendelijk. Om Vlaanderen écht aantrekkelijker te maken als fietsregio, zijn extra én blijvende investeringen nodig in fietsinfrastructuur.

2 Het dilemma

Weinig ruimte en moeten kiezen tussen breder fietspad of behoud van parkeerlaats? Zelfs wie sporadisch fietst kiest voor breder fietspad. Door de beperkte ruimte moeten Vlaamse beleidsmakers vaak kiezen tussen parkeerruimte voor wagens en kwalitatieve fietsinfrastructuur. Van zodra men fietst, ziet de Vlaming de nood aan goede fietsinfrastructuur in.

4 Fietsnelwegen stuwen het fietsgebruik in Vlaanderen vooruit

Maar ook op wijkniveau zijn fietsvriendelijke investeringen nodig. Daar vertrekken mensen en liggen de bestemmingen.

5 Fietsgedrag

Fietsers weten dat ze beter kunnen (en komen ook zelf veel ongemak tegen)

Veilig verkeer begint bij jezelf. Hoewel de reële impact beperkt is, beseffen ook fietsers dat ze hun steentje moeten bijdragen.

Aantal Inwoners, Fietsen en Personenwagens in Vlaanderen

1 op 3 doet minstens een paar keer per week zijn boodschappen met de fiets.

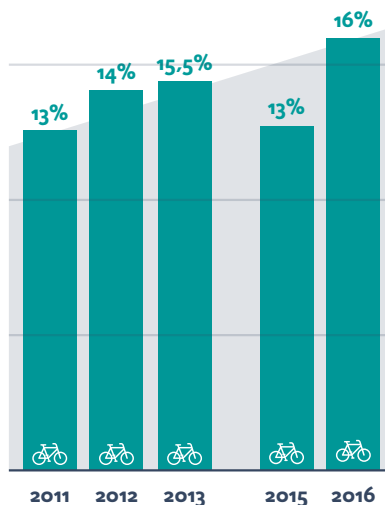

Veel Vlamingen fietsen wekelijks naar de winkel

Winkelen is samen met werken een van de hoofdredenen waarom mensen zich dagelijks verplaatsen. 1 op 6 Vlamingen gebruikt voor woonwinkelverplaatsingen de fiets. De fiets wordt vooral gebruikt voor woonwinkelverplaatsingen korter dan 5km. Daarin is het aandeel van de fiets 20%. Vlamingen die met de fiets naar de winkel gaan, doen dit frequent: 1 op 3 doet minstens een paar keer per week z'n boodschappen per fiets.

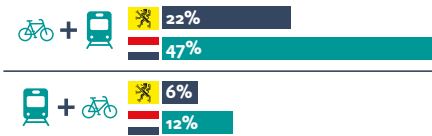
Handelaars onderschatten meestal hoeveel en hoe vaak klanten met de fiets naar de winkel komen. Onderzoek geeft ook aan dat wie met de fiets naar de winkel gaat minder uitgeeft per keer, maar wel vaker terugkeert. Op het einde van de maand blijkt de balans nagenoeg gelijk te zijn. Per dag leggen Vlamingen samen gemiddeld 241 miljoen kilometer af. Als het aantal autokilometers onder 5 km kan gehalveerd worden, komt er 1,5 miljoen euro per dag beschikbaar om onder andere in de lokale handel te besteden.

Met de fiets naar de winkel

Fiets en openbaar vervoer: een onderschatte combinatie!

Fiets in voor- en natraject in combi met trein

De combinatie van openbaar vervoer en fiets kan heel wat tijdswinst opleveren. Toch is dit nog niet goed ingeburgerd: 68% maakte nog nooit de combinatie. Het zijn vooral jongeren (18 tot 29 jaar) die het voordeel zien. Vandaag gebruikt 22% de fiets in Vlaanderen als vervoermiddel naar de trein, en 6% als natransport. In Nederland bedraagt dit respectievelijk 47% en 12%.

Beveiliging fietsstallingen

6%

Over de kwaliteit en het aantal fietsenstallingen aan haltes en stations zijn Vlamingen over het algemeen tevreden: bijna de helft geeft minstens een 7 op 10. Dit goede cijfer staat in schril contrast met de tevredenheid over de beveiliging van de stallingen aan stations of bushaltes: 4 op 10 gebruikers zijn helemaal niet tevreden en vragen beter bewaakte stallingen.

Goede stallingsfaciliteiten, ook in de

nabijheid van winkels, sportcentra, ziekenhuizen,... kunnen meer mensen overtuigen om te fietsen.

Het meenemen van de fiets op de trein is niet gebruiksvriendelijk: 4 op 10 Vlamingen zeggen dat dit beter kan en plaatsen het zelfs op de 1ste plaats wanneer gevraagd wordt wat moet verbeteren aan de combinatie fiets – openbaar vervoer.

Deelfiets

In Vlaanderen zijn er verschillende publieke en private deelfietssystemen.

Ze krijgen steeds meer de vorm van een openbaar vervoer per fiets.

De uitdaging is ze goed te combineren

met het bestaande aanbod aan trein, metro, tram en bus.

Dat kan bijvoorbeeld via het concept van mobiliteitspunten.

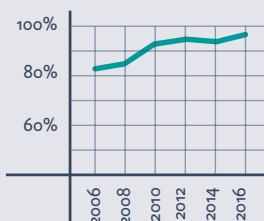
Hoe tevreden zijn we over de fietsinfrastructuur?

Alle overheidsniveaus investeren sterk in fietsinfrastructuur. Vandaag is minder dan de helft (42%) van alle fietspadkilometers langs gewestwegen in Vlaanderen conform het fietsvademeem.

Vlamingen verwachten meer: ze beoordelen de fietsinfrastructuur gemiddeld met een 6 op 10.

70%
van de
Vlamingen wil
betere fietsroutes
in de kernen.

Tevredenheid over fietsinfrastructuur in Kopenhagen

Stijgende tevredenheidscijfers over fietsinfrastructuur

 in Kopenhagen tonen aan dat blijvend investeren in fietsinfrastructuur loont. De stijgende tevredenheid gaat samen met een stijgend aandeel inwoners dat de fiets gebruikt.

Percentage fietspadkilometers op Vlaamse gewestwegen conform het fietsvademeem.

Over het aantal fietspaden – zowel gemarkeerde, aanliggende of vrijliggende – zijn Vlamingen best tevreden. 1/3 geeft een 7 of meer op 10. Conclusie: Vlamingen willen vooral betere fietspaden.

Behoud van parkeerplaats of een breder fietspad?

Opmerkelijk: van zodra Vlamingen sporadisch fietsen, daarom niet dagelijks of wekelijks, staan ze open voor het opgeven van parkeerterruimte ten voordele van het comfort van bredere fietspaden.

Fietssnelwegen

De voordelen van fietssnelwegen zijn duidelijk: goed signaleerde, rechtstreekse verbindingen tussen kernen en een goeie doorstroming (gemiddelde snelheid tijdens de Fietstelweek 2016: 23,8 km/u). Het gebruik van fietssnelwegen in Vlaanderen neemt jaar na jaar toe. 4 op de 10 Vlamingen vindt dat er meer mogen komen. De aansluitingen met stads- en dorpskernen zijn belangrijk. 70% van de Vlamingen geeft aan dat vooral in de kernen de fietsroutes nog kunnen verbeterd worden.

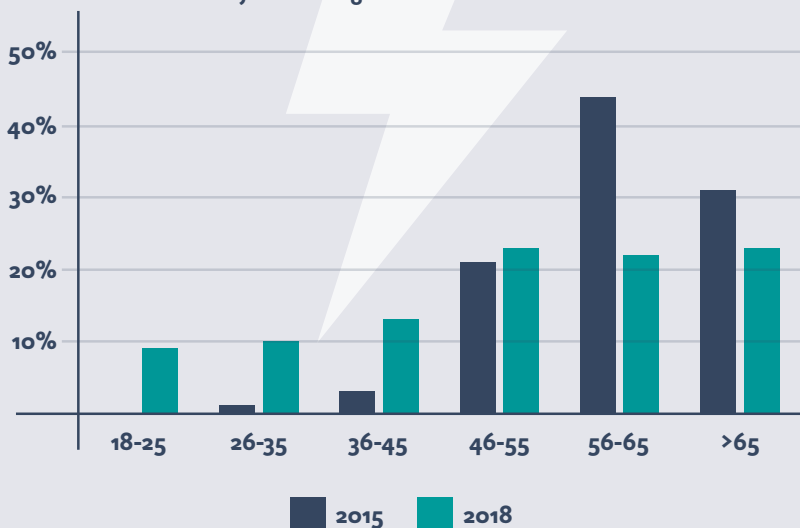

De populariteit van de elektrische fiets

De elektrische fiets is sterk in opmars. Niet enkel bij de 65-plussers: meer dan de helft van de gebruikers is jonger dan 50 jaar. De toename van elektrische fietsen zorgt ook voor bijkomende druk op onze fietsinfrastructuur. Daar maakt de Vlaming zich toch wel zorgen om: meer dan de helft vindt dat die niet voorzien is op die toename. Het versterkt de vraag naar meer comfortabele en bredere fietspaden. Het rendeert immers ook voor wie niet elektrisch fietst.

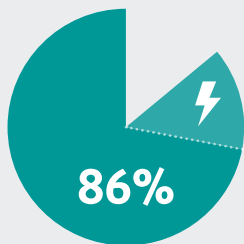
Leeftijdsevolving gebruikers elektrische fietsen

Moeder, waarom fietsen wij?

Vlaamse fietsfeiten

STADSFIETS Populairste fiets

percentage fietsers
met een stadsfiets
1 op 6 elektrisch

NEGEN OP TIEN

Vlamingen
hebben toegang
tot een fiets

7%

het regent slechts
7% van de tijd

ÉÉN OP DRIE

Vlamingen
fietst dagelijks

3%

Bakfietsen
1 op 3 elektrisch

2,3

gemiddeld aantal
fietsen per gezin

Investeringen in
fietsssnelwegen
betalen zich
2 tot 14 keer terug

(gezondheid, lagere emissies, ...)

De gemiddelde gezinsgrootte in
Vlaanderen is eveneens 2,3

“Meer dan een vierde van de Vlaamse actieve bevolking fietst dagelijks naar het werk of school.”

16%

woon-werk verplaatsingen

werk

31%

woon-school verplaatsingen

school

15%

algemene verplaatsingen

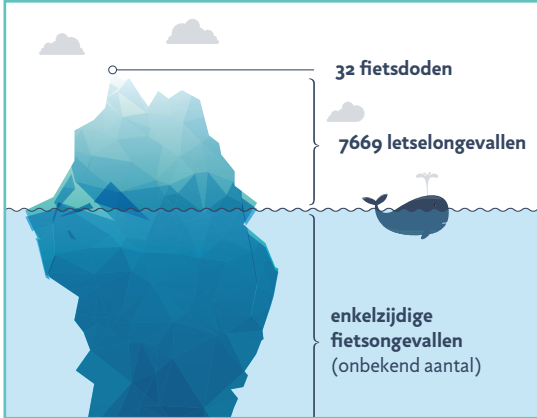

algemeen

Daarom fietsen wij!

Is het veilig fietsen in Vlaanderen?

We zien enkel het topje van de ijsberg

In 2017 werden in Vlaanderen ruim 23.000 verkeersongevallen geregistreerd. In 1 op 3 ongevallen was een fietser betrokken. 32 fietsers overleefden het ongeval niet.

Het totaal aantal verkeersongevallen daalde met 10% tegenover 2016. Maar het aantal fietsongevallen daalt minder sterk (-4%). Niet alle fietsongevallen worden geregistreerd: veel fietsongevallen zijn eenzijdig. Er is geen andere weggebruiker dan de fietser zelf bij betrokken.

Fietshelm

15% van de Vlamingen draagt altijd een fietshelm. 1 op 10 Vlamingen die naar het werk fietst, draagt altijd een helm, tegenover 1 op 3 Vlamingen tijdens de vrije tijd.

Fietsdiefstal

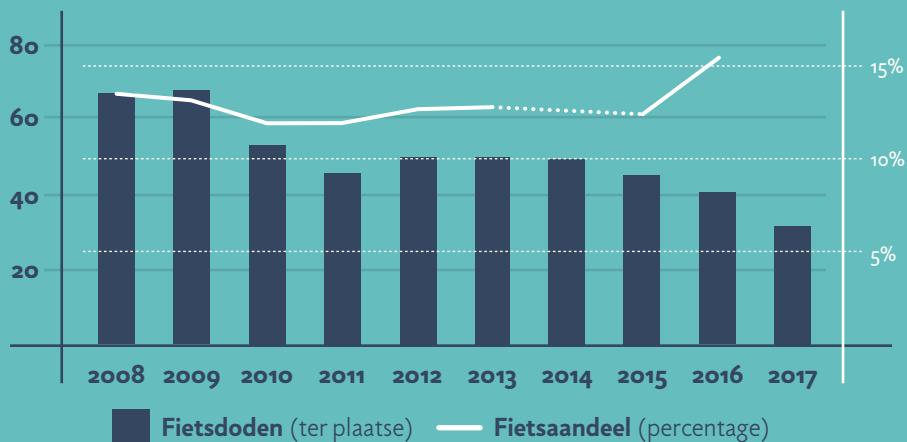
Het aantal fietsdiefstallen zit in een dalende lijn: in 2009 werden zo'n 34.000 fietsdiefstallen gerapporteerd. Dit nam af naar zo'n 28.000 in 2016. Ondanks het dalende cijfer maakt meer dan de helft van de Vlamingen (57%) zich zorgen dat zijn of haar fiets zou gestolen worden. Dit staat in schril contrast met het aantal Vlamingen dat al eens een fietsdiefstal meemaakte. 13% had er mee te maken de afgelopen twee jaar en 1 op 6 van deze groep kreeg de fiets terug.

6%

**Fietsveiligheid
voor kinderen**

Fietsers geven aan dat ze niet tevreden zijn over de fietsveiligheid. In het algemeen scoort fietsveiligheid slechts 5,4/10. Opmerkelijk: Amper de helft van de Vlamingen vindt het veilig fietsen in hun buurt. 4 op 10 Vlamingen vindt het niet veilig genoeg om kinderen met de fiets naar school te laten gaan.

Vlaamse Fietsdoden versus aandeel fietsers

Wat vinden Vlamingen dat het beleid moet doen om het fietsen veiliger te maken?

Investeren in veilige fietsroutes heeft een belangrijke emanciperende werking. Als vrouwen het veilig fietsen vinden, dan kan ook de kroost met de tweewieler naar school.

Samen op de weg? Over verkeersgedrag.

Fietsberaad Vlaanderen peilde ook naar het onderlinge verkeersgedrag: hoe beoordelen fietsers en automobilisten elkaar én zichzelf? Vlamingen plaatsen een betere mentaliteit bij automobilisten én bij fietsers met stip bovenaan de lijst met verbeterpunten.

Van automobilisten verwacht men vooral dat ze socialer worden: niet parkeren op het fietspad, voorzigtiger afslaan (en de dode hoek vermijden)

en opletten bij het openen van de autoportieren.

Ook fietsers kunnen het beter doen. Fietslichten niet gebruiken is bij Vlamingen de grootste ergernis, naast het gebruiken van de mobiele telefoon of het niet respecteren van de rijrichting. De meningen zijn wel verdeeld naargelang de leeftijd: jongeren vinden het vooral belangrijk dat fietsers de rijrichting respecteren, terwijl ouderen hameren op het correct gebruik van het fietspad en voetpad.

Hoe kunnen automobilisten het verkeer aangenamer maken?

Niet parkeren op het fietspad

Extra voorzichtig afslaan

Autodeuren niet onverwacht openen

Betere oplettendheid

Hoe kunnen fietsers het verkeer aangenamer maken?

Fietsen met verlichting

Niet telefoneren op de fiets

Enkel in juiste richting fietsen

Netjes op fietspad fietsen

Jongeren zijn vooral vragende partij dat automobilisten meer afstand houden.

Vlaanderen is een fietsvriendelijke regio

Medaillespiegel wereldtitels wielrennen

	Mannen	Vrouwen
	0	1
	7	10
	26	6

lets meer dan 40% van de Vlamingen gaat akkoord met bovenstaande stelling. Vooral jongeren en ouderen zijn overtuigd.

Hoe kunnen we Vlaanderen fietsvriendelijker maken en de Vlaming overhalen om niet alleen meer, maar ook verder te fietsen? Volgens de Vlaming zelf kan dat in eerste instantie door het verbeteren van de fietsinfrastructuur. Men wil niet alleen meer, maar vooral betere, en bredere fietspaden. Driekwart van de respondenten zou hierdoor beginnen fietsen of meer fietsen.

Het voorzien van goede fietsinfrastructuur moet hand in hand gaan met een visie op wijkniveau: door de beperkte ruimte in de kern van dorpen en steden moeten de snelheid en de hoeveelheid van het autoverkeer aangepast worden in functie van het aanwezige fietsverkeer.

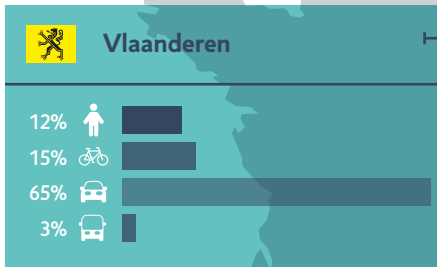
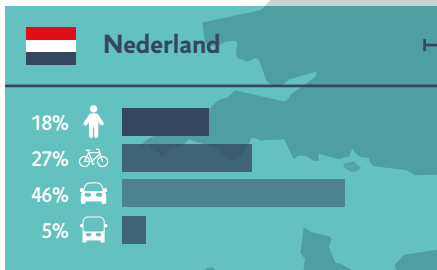
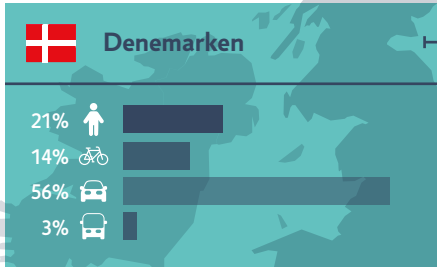
Aartshertog Leopold Willem in zijn Galerij in Brussel

Ook onze kunstschilders vormen mee het DNA van onze Vlaamse cultuur. Het bewerkte schilderij in deze brochure is van de Vlaamse barokschilder David Teniers II (Antwerpen °1610, Brussel †1690). Hij trouwde met Anna Brueghel, de zeventienjarige dochter van Jan Brueghel de Oude. De getuige op het huwelijk was Peter Paul Rubens. Het gebruikte werk is te bezichtigen in het Museo Nacional del Prado in Madrid. De fiets is echter veel jonger. Die werd uitgevonden in 1817, door de Duitser Karl Drais.

Vlaanderen → Prado, Madrid, Spanje = 2104 km

In Vlaanderen fietsen we meer dan in Denemarken. Dat blijkt uit de meest recente OVG cijfers. Met een fietsaandeel van 15,45% in alle verplaatsingen steken we de Denen (14%) voorbij. Het fietsgebruik in Vlaanderen nam in 2016 toe met zo'n 3% (van 12,41% naar 15,45%), ten opzichte van het jaar voordien. Daarmee wordt Vlaanderen de tweede fietsregio in Europa. De koppositie blijft behouden door Nederland. Daar gebeurt meer dan een kwart van alle verplaatsingen per fiets.

fiets
BERAAD

www.fietsberaad.be

Deze brochure kwam tot stand met medewerking van Traject, Profacts, Lieven Jacobs en Stijn Wens.
Cover: David Teniers, Aartshertog Leopold Willem in zijn Galerij in Brussel (1647-1651)
©Photographic Archive Museo Nacional del Prado